

Motion om översyn av inventeringssystem och förvaltning av örn

De senaste decennierna har samebyarna sett en markant ökning av örn och därmed också örnskador på renar, mest renkalvar men också vuxna renar drabbas.

Rovdjurssituationen generellt är svår för samebyarna, och många vittnar om en allt mer ohållbar situation. Det är nu nödvändigt att vidta flera åtgärder i syfte att uppnå max 5 % i rovdjursskador som är branschens egna mål.

De stora rovdjuren förvaltas artvis var för sig och skyddas av ett gediget regelverk.

De stora rovdjuren inventeras också var för sig i olika system för var art. För järv och lo finns inventeringssystem där samebyarna är involverade, och i spillningsinventering av björn kan samebymedlemmar också samla och skicka in DNA prover. Det betyder att samebyarna kan använda sin traditionella kunskap om rovdjuren och medverka till inventeringen.

Renskötsel och andra traditionella samiska levnadssätt, traditionell kunskap, innovationer och praktisk yrkesutövning bland urfolket, utgör ett viktigt bidrag till bevarandet och nyttjandet av biologisk mångfald. Detta hotas av allt för stor viktning mot Art- och Habitatdirektivets skydd av de stora rovdjuren mot dess bytesdjur, vilket också framhålls av andra länder inom EU.¹

För inventering av örn däremot sker hela utförandet och kontrollen med stor sekretess mot samebyar och renskötare. Inventeringen samordnas av Naturhistoriska museet och utförs av lokala ornitologiföreningar, som organiseras via respektive Länsstyrelsen.

Sametinget har en representant i samrådsgruppen för inventeringen men längre än så sträcker sig inte inflytande över örninventeringen för samerna. Det begränsade inflytande kan också vara orsaken till att ingen från Sametinget varit på plats under möten den senaste tiden.

Liknande "hemlighetsmakeri" fanns tidigare för de övriga rovdjuren också, det fanns en anda av att medvetenheten om rovdjurens belägenhet skulle stimulera den samiska befolkningen till att begå jaktbrott. Alltså en människosyn som för tankarna till synen om vissa människors överlägsenhet att hantera information.

I Sverige har Gynnsam Bevarande Status, GYBS fastställts till 150 lyckade häckningar per år. De tre senaste åren har örn inventerats till 2019 266 st, 2020 245,5 (238,5²) st, 2021 200,5 st lyckade häckningar. Gynnsam bevarande status är därför uppnådd och förvaltningsåtgärder måste sättas in i syfte att begränsa skador på renar.

Vi känner den misstro som vi själva är utsatta för i rovdjursförvaltningssammanhang inför myndigheternas hemliga hantering av kungsörn. Särskild då vi ser att antalet örnar har mångdubblats kring renhjordarna, och då särskilt under våren.

Örnar som uppehåller sig längs fjällkedjan kan också häcka på Norska sidan gränsen, vilket kan orsaka variationer i inventeringen och försvåra förvaltningen. Därav nödvändigt att samordna inventering och förvaltning med i de nordiska länderna.

¹ Council of the European union 12566/22

² För Gotland användes fem års medel

Vi vill därför att;

Sametinget verkar för ett gränsöverskridande samarbete vid förvaltning av örn.

Sametinget verkar för en översyn av inventeringssystemet för örn med syfte att den blir transparent och involverar samebyarna. Samebyarna ska involveras i en sådan process.

Sametinget verkar för att det snarast blir möjligt med förebyggande förvaltningsåtgärder på örnar i syfte att undvika skador på renar.

Sametinget verkar för att ersättning för skador på renar och merarbete orsakade av örn ska ersättas till samebyarna fullt ut.

Saemierijhken krirride, lihtsegide

Marianne Gråik / Åsa Blind